

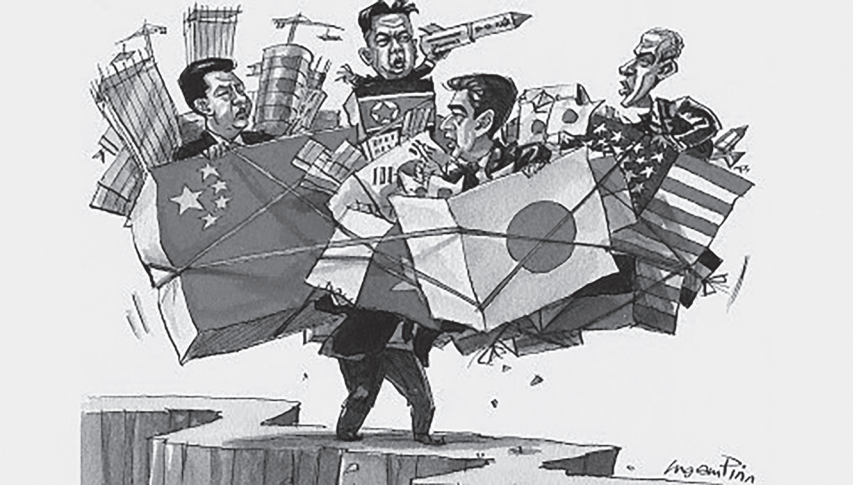
Hint Pasifik Yarışında Avrupa'nın Yeri?

Ezgi ÖZDEMİR*

21. yüzyıl küresel dengelerinin değiştiği, ABD'nin hegemonik gücünü gün geçtikçe kaybettiği, buna karşılık Asya'nın iki önemli aktörü Çin ve Hindistan'ın hızlı yükselişleriyle uluslararası düzenin ağırlık merkezinin Atlantik'ten Asya Pasifik'e kaydığı aşikardır. Bölgede "Pax Americana" olarak nitelendirilen ABD hakimiyeti nihayet sorgulanmaya başlamış, özellikle Çin'in dünyanın en büyük ekonomisi haline gelmesi gerek askeri gerekse politik dengelerde önemli değişikliklere sebep olmuştur.

Bölgesel güç dengelerinin değişimine paralel olarak küresel dengelerde de hareketlenmeler başlamıştır. Coğrafi uzaklıklarına rağmen birçok ülke bölge üzerinde etkin aktör olabilmenin yollarını günümüzde de hala aramaktadır.

Çin'in bölgedeki girişimleri ve tasarruflarına karşılık, son yıllarda çeşitli ülkeler Hint Pasifik adı altında çeşitli alternatif konseptler geliştirmiş ve geliştirmektedir. Bu alternatif arayışlarının gündeme gelmesiyle Hint

Pasifik kavramsallaştırması Asya Pasifik kavramının yerini almaya başlamıştır. Bunlardan ilki, ABD'nin, Donald Trump yönetiminde, "Özgür ve Serbest Hint Pasifik (Free and Open Indo-Pacific [FOIP]) Girişimi" 'dir. Bu girişim ile ABD, Sinosentrik yenden oluşum ve yapılanmaya karşılık vermiştir. Buna ek olarak, Japonya, Hindistan, Avustralya, ASEAN ülkeleri, Fransa ve Almanya'da kendi Hint Pasifik stratejilerini yayınlamışlardır.

Hint Pasifik anlayışı geliştiren ülkelerin yayınlarına baktığımızda Hint Pasifik kavramı üzerinde ortak bir tanım olmadığını görmekteyiz. Ortak bir tanım olmamasına rağmen yayınlanan stratejilerin temelde **"Bölgeyi 21. Yüzyıl için uluslararası düzeni şekillendirecek anahtar"** olarak kabul ettiklerinin altını çizmekte fayda var.

Peki Avrupa Birliği için Hint Pasifik stratejilerindeki yeri nedir? Fransa ve

Almanya yayınlamış oldukları Hint Pasifik vizyonları ile neleri hedeflemektedir? Bu soruların cevabını aramadan önce bölge hakkında kısaca bilgi vermekte fayda var.

Hint Pasifik Kavramsallaştırması

Jeopolitik bağlamda "HintPasifik" sözcüğünün kullanımı ise ilk olarak 1920'lerde Alman stratejist Karl Ernst Haushofer'le birlikte Avrupa yayınlarında görülmüştür. Bunun haricinde Avustralya 1950'ler, 1960'lar ve 1970'lerde dış politika tartışmalarında kullanmıştır. Ancak 2000'li yıllara değin "Hint-Pasifik" sözcüğü devletlerin dış politika sözlüğüne herhangi bir etki bırakamamıştır.¹ Fakat özellikle 2010 yılı ile birlikte yaygınlık kazanmaya başlamıştır.

¹ Bayram, D, Arafat, M. (2018). Hindistan-Çin-ABD Üçgeninde "Hint-Pasifik" Kavramsallaştırması. Bölgesel Araştırmalar Dergisi, 2 (2), 69-102. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bader/issue/41740/504043>

Neden Hint Pasifik?

- Yaklaşık 38 ülke, dünya karalarının %44'ü ve dünya nüfusunun %65'i bu bölgede yer almaktadır.
- Bölge, Dünya GSYH'nin %62'sine sahiptir.
- Dünya üzerindeki Konteyner ticaretinin %55'i yine bu bölgededir.
- Deniz yolu enerji taşımacılığının %70'i bu bölgede gerçekleşmektedir.
- Özellikle 2017'den itibaren dikkatle izlenen bu bölge, dünyanın üç önemli ekonomisi ABD, Çin ve Japonya'yı, BRICS ülkelerinden Hindistan, Rusya ve ASEAN ülkelerini kapsamaktadır.
- En yoğun deniz ticaretinin gerçekleştiği limanların yer almaktadır ve deniz ticaretinin %60'unun bu bölgede gerçekleşmektedir.
- BM Güvenlik Konseyi'nin üç daimi üyesi ABD, Çin ve Rusya bu bölgenin sınırları içerisindedir.
- Nükleer güç kapasitesine sahip altı

ülkeye (ABD, Rusya, Çin, Hindistan, Pakistan, Kuzey Kore) ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenle uluslararası ve bölgesel güvenlik açısından önem arz eden bir coğrafyadır.

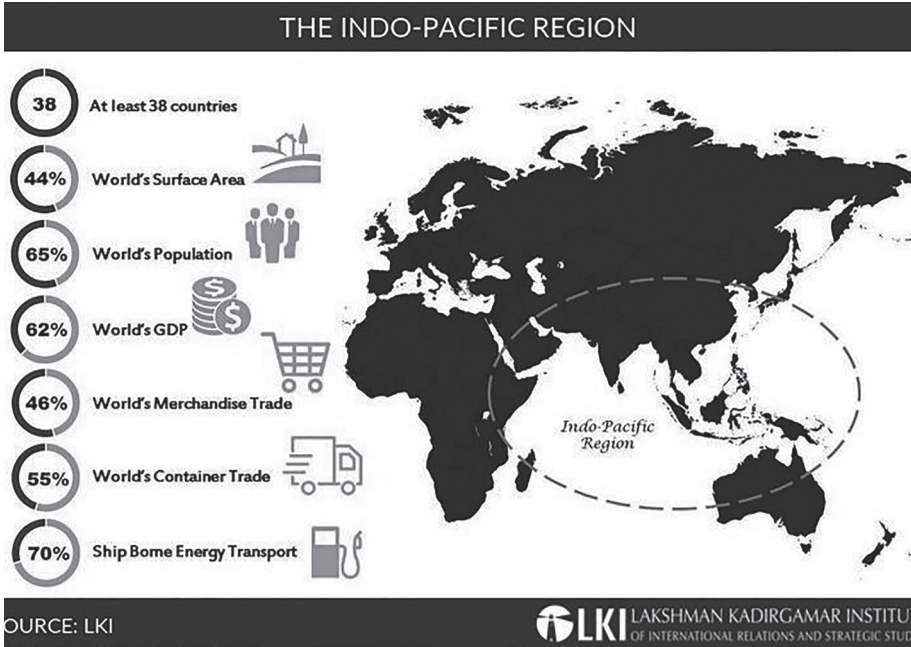
- Güç rekabeti içerisindeki ABD – Çin için tampon bölge olarak değerlendirilmektedir.

Hint Pasifik Yarışında Avrupa'nın Yeri?

Bölgede her geçen gün artan ABD – Çin rekabeti, küresel gündemde de aynı hızla yerini almaya başladı. Taraflar bölgede askeri, siyasi ve ekonomik boyutta hamleler yapmaya devam ederken, gözünü bu bölgeye çevirmiş diğer aktörler de etkinliğini sürdürüyor.

Peki bu çok boyutlu denklem içerisinde Avrupa ülkelerinin konumu nedir?

Son dönemde Avrupalı düşünce kuruluşlarının temsilcileri öncelikle, AB

ve Avrupa devletlerinin Hint Pasifik terimini kullanması ve bu kavramla aktif olarak ilgilenmesi gerekip gerekmediği hakkında yoğun bir şekilde tartışmaları sürdürüyorlar.

Uzmanlara göre, ticaret ve ekonomik çıkarları nedeniyle AB'nin bölgede pozisyon alması gerekiyor. Buna karşılık, bölgedeki güvenlik uzmanları, Avrupa'dan farklı olarak, çok taraflı güvenlik yaklaşımlarının bölgede nadir olduğu gerçeğinin altını çiziyor ve Avrupa'nın bölgede sınırlı askeri yeteneklere sahip olduğunu vurguluyorlar. Bununla birlikte bazı yazarlar, bölgede Avrupalıların diğer aktörler tarafından ihmal edilen alanlara (iyi yönetim, iklim politikaları vb.) odaklanabileceğini iddia ediyor. Diğer yorumculara göre ise, Avrupa tarafsız bir aktör rolünü bile üstlenebilir ve büyüyen aktörün istikrar kazanmasına yardımcı olabilir.

Peki Avrupalı devletler, bölgede aktif rol üstlenmesi gerektiğini hangi gerekçeler ile destekliyorlar?

Bu sorunun cevabını kısaca üç maddede toplamak mümkündür:

Avrupa Birliği'nin deniz ticaretinin yaklaşık %50'si Güney Çin Denizi'nden geçmektedir. Bu bölgede gerçekleşecek olan herhangi bir sorun Avrupa'nın ticari gemi rotasını da büyük ölçüde etkileyecektir.

Avrupa uluslarının ekonomik refahı ve Hint Pasifik bölgesinin güvenlik dinamikleri yakından bağlı oldukları için Avrupa Birliği'nin resmi olarak bir Hint Pasifik stratejisi benimsemesine büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye devletlerin ekonomik çıkarlarını korumak için, AB'nin Asya'daki güvenlik rolünü büyütmesi gerekmektedir.

Hint Pasifik Bölgesi: Fransa için bir öncelik

“Belirsizliğin ve tek taraflılığın arttığını işaret eden uluslararası düzen-

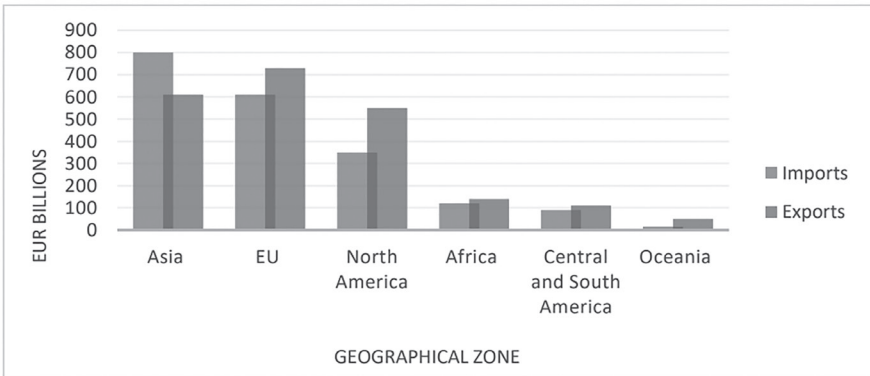

Figure 3. EU-27 trade by geographical zone in 2019

Source : Eurostat

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:EU-27_trade_by_geographical_zone,_2009_and_2019_\(EUR_billion\).png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:EU-27_trade_by_geographical_zone,_2009_and_2019_(EUR_billion).png)

de, Fransa'nın önceliği bir alternatif önermektir: Hukukun üstünlüğüne, serbest dolaşıma, istikrarlı, adil ve verimli çok taraflılığa dayanan bir düzen." Bu sözlerle özetleyebileceğimiz strateji planında, Hint Pasifik bölgesi merkezde yer almaktadır.

Fransa için Hint Pasifik coğrafi bir gerçekliktir. Fransa, deniz aşırı toprakları aracılığıyla bölgede mevcuttur ve Ekonomik Münhasır Bölgesinin (MEB) %93'ü Hint ve Pasifik Okyanuslarında bulunmaktadır. Bölge aynı zamanda 1,5 milyon Fransız'ın yanı sıra 8.000 askere de ev sahipliği yapmaktadır. Bunun yanı sıra bölge, jeopolitik ve jeoekonomik açılardan da Fransa için çok önemlidir. Çünkü küresel ekonominin ağırlık merkezi Atlantik'ten Pasifik'e kaymaktadır.

Bölgenin demografik ve ekonomik ağırlığı, enerji yoğunluğu dikkate alındığında, biyoçeşitlilik ve iklim değişikliği açısından kilit küresel öneme sahiptir.

Çin'in Kuşak Yol Girişimi, Hint Pasifik'e odaklanan Japonya, Avustralya ve Hindistan stratejileri ve ASEAN tarafından desteklenen bölgesel çok taraflılık, hem Fransa hem de AB için yeni fırsatlara kapı açtığı kadar yeni sorunları da beraberinde getirmektedir.

Detaylı okuma için: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/asia-and-oceania/the-indo-pacific-region-a-priority-for-france/#:~:text=In%20an%20international%20context%20marked,the%20heart%20of%20this%20strategy.>

Hint Pasifik için Politika Yönergeleri: Almanya - Avrupa - Asya "21. Yüzyılı Birlikte Şekillendirmek"

Çin ile karşı karşıya gelme pahasına Berlin, Paris'in ayak izlerini izleyerek geçtiğimiz Eylül ayında kendi Hint Pasifik stratejisini belirledi. Bu yaklaşım Almanya'nın Asyalı partnerleri olan Hindistan ve Japonya tarafından hoşgörü ile karşılanırken, 2008'de ilk defa Hint Pasifik stratejisini yayınlayan Fransa için de sevindirici oldu. Zira Fransa uzun zamandır Avrupalı devletlerin tümünün bu stratejiyi benimsemeleri gerektiğini öne sürmektedir.

Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas belgede "Toplumumuzun refahı, açık nakliye rotalarına, fiziksel ve dijital bağlantıya ve büyüyen pazarlara katılma bağlıdır. Hint Pasifik boyunca yeni bir iki kutupluluk, bu çıkarları baltalayacaktır. Bunun yerine, bölgeyle ilişkilerimizi hem coğrafi hem de politika gündemimize göre daha da çeşitlendirmemiz gerekiyor." sözleriyle bölge ile Almanya arasındaki önemli bağlantıyı özetlemektedir.

Almanya'nın bu yayınlamış olduğu belge, Hint Pasifik stratejisi belirleyen diğer ülkeler ile ortak bir kavramsal referans çerçevesi oluşturuyor olsa da girişde de bahsettiğimiz gibi bölge tanımında farklılaşmaktadır. Almanya da diğer ülkeler gibi kendi çıkarlarına uygun bir tanım yapmaktadır.

Belgeye göre, Berlin'in bölgede, Çin - ABD kutuplaşmasında taraf olmaya açıkça reddettiği ve bölgede aktif bir

güç olarak yer almak istemektedir. Konuyla alakalı bir etkinlikte konuşan Almanya Savunma Bakanı Annegret Kramp Karrenbauer, ülkesinin bölgede daha büyük bir rol oynama arzusunu bir kez daha teyit etmiştir. Almanya'nın benimsemiş olduğu Hint Pasifik stratejisine göre, serbest deniz yolları, iklim, barış ve güvenlik konuları da dahil olmak üzere, ortaklıklarıyla birlikte bölgede varlığını sürdürmek ve genişletmek istemektedir.

Detaylı okuma için: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2380514/f9784f7e3b3fa1bd7c5446d274a-4169e/200901-indo-pazifik-leitlinien--1--data.pdf>

KAYNAKÇA

<https://thediplomat.com/2020/11/german-defense-minister-continues-her-indo-pacific-campaign/>

<https://blog.oup.com/2020/02/four-reasons-why-the-indo-pacific-matters-in-2020/>

<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/franco-german-divergences-indo-pacific-risk-strategic-dilution>

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/asya-pasifik-te-jeopolitik-rekabet-de-rinlesiyor/1840579>

<https://baudegs.com/asya-pasifik-te-guc-dengesi-ve-yasanan-son-gelis-meler/>

<https://theaseanpost.com/article/new-order-indo-pacific-0>

<https://www.sde.org.tr/guray-alpar/genel/degisen-dengeler-ve-yeni-guc-merkezi-asya-pasifik-serbest-ticaret-anlasmasi-kose-yazisi-20138>

<https://www.institutmontaigne.org/en/blog/franco-german-divergences-indo-pacific-risk-strategic-dilution>